KULLEĠĠ SAN BENEDITTU

Sekondarja Subien, Kirkop

Marka

Eżami ta' nofs is-sena – 2012-2013

Rotta 3

IR-RABA' KLASSI | **MALTI** | **ĦIN: SAGĦTEJN**

Mistoqsija	A	B	Ċ	D	E	Fi	Fii	Ġ	**TOTAL**
Marki	10	20	4	8	8	16	14	20	100
Marki tal-istudent									

Isem: ______________________________ **Klassi:** __________

Istruzzjonijiet lill-istudenti:

- Wieġeb il-mistoqsijiet kollha kif mitlub.
- Ortografija, punteġġjatura, sintassi, ideat u preżentazzjoni tajbin jgħinuk biex tikseb riżultati aħjar.

Kummenti:

____

____

____

____

SILTA GĦALL-ISTĦARRIĠ:

Nhar id-9 ta' Ġunju 1798, għal xil-erbgħa ta' wara nofsinhar, dehret fuq ix-xefaq ta' Malta l-flotta Franċiża li kienet tinkludi sittin elf suldat u elf u ħames mitt baħri. Xi sagħtejn wara waslet dgħajsa b'ittra lill-Konslu Franċiż mibgħuta minn Bonaparte. Malli l-Konslu rċieva l-ittra, baqa' sejjer dritt għand il-Granmastru. Ir-risposta ta' Hompesch kienet dik li l-Franċiżi jistgħu idaħħlu biss żewġ bastimenti kull darba li jidħlu fil-Port u ma jistgħux jixorbu ilma ħlief mill-għajn ta' Lazzarett. *(par.1)*

Il-Franċiżi ddarrsu bit-tweġiba. L-għada filgħodu kmieni niżlu l-art f'San Ġiljan, f'Marsaxlokk, f'San Pawl il-Baħar u f'Għawdex. Ġemgħa ta' madwar sitt mitt suldat Malti marret tiġġieled l-armata Franċiża li niżlet f' San Ġiljan immexxija minn Vaubois imma l-oppożizzjoni li taw il-Maltin kienet fjakka. Għalhekk l-għada ntlaħaq ftehim għal waqfien mill-ġlied. *(par.2)*

Fit-taqtigħat kollha mietu biss tliet Franċiżi u ħamsa jew sitta oħra ndarbu. Lill-Maltin mitulhom xi ftit ukoll u minn sebgħa sa tmien mitt ruħ inqabdu priġunieri. Fil-Port il-Kbir, il-Franċiżi sabu u ħadu żewġ bastimenti sbieħ u ġodda, frejgata, ħafna xwieni, xi miljun barmil polvri u elf u ħames mitt kanun. Sabu wkoll u ħelsu ħames mitt ilsir Tork. *(par.3)*

Il-frejgati Franċiżi daħlu fil-Port il-Kbir, fosthom il-*flagship*, l-*Orient* li fuqha kien hemm Napuljun. Għalkemm il-Granmastru bagħatlu l-kaless biex jitla' l-Palazz, Napuljun ma riedx u mill-Barriera fejn niżel tela' bil-mixi għal Triq Kristofru u Triq il-Merkanti fost id-daqq ta' marċijiet brijużi mill-banda militari. *(par.4)*

Meta r-Re Ferdinandu ta' Spanja sar jaf li Napuljun ħa Malta, ħassu maħlul mit-trattat ta' newtralità li għamel mal-Franċiżi. Għalhekk għarraf lill-Ammirall Nelson li kien lest jilqa' l-flotta Ingliża fil-portijiet tiegħu ta' Sqallija. Kiteb għaldaqstant lill-gvernaturi ta' Messina, Sirakuża, Awgusta u Trapani biex dawn jilqgħu lill-Ingliżi u jagħtuhom kulma jinħtieġu. *(par. 5)*

Fis-sitt ijiem li għamel Malta, mit-13 sad-19 ta' Ġunju 1798, Napuljun qalleb għal kollox is-sistemi tal-arċipelagu Malti, amministrattivi, kostituzzjonali, leġislattivi u dawk tal-edukazzjoni. Għal din tal-aħħar, il-Ġeneral Franċiż fit-18 ta' Ġunju ħareġ dawn l-ordnijiet: *(par.6)*

1. Kellhom jitwaqqfu ħmistax-il skola primarja għall-edukazzjoni tat-tfal Maltin.
2. Sittin tifel magħżulin mill-ogħna familji kellhom jintbagħtu Pariġi għall-edukazzjoni minn fuq dahar il-ġenituri tagħhom.
3. L-università kellha titbiddel fi skola ċentrali mmexxija minn tmien għalliema jgħallmu s-suġġetti bħall-fiżika, tbaħħir, alġebra, kimika u ġeografija. *(par.7)*

(Silta addatta mill-ktieb *Storja ta' Malta* ta' Andrew P. Vella)

A. FEHIM IT-TEST	(10 marki)

1. X'deher fuq ix-xefaq nhar id-9 ta' Ġunju 1798? Fiex kienet tikkonsisti?

____(marka)

2. Għaliex iddarrsu l-Franċiżi?

____

____(2 marki)

3. Għaliex il-Maltin laħqu ftehim mill-ġlied minnufih mal-Franċiżi?

____

____(2 marki)

4. Ta' min taħseb li kienu l-bastimenti ġodda li Napuljun sab fil-Port il-Kbir?

____(marka)

5. Napuljun biddel is-sistemi amministrattivi, kostituzzjonali u leġislattivi tal-pajjiż. Ma' xiex għandhom x'jaqsmu dawn?

____

____(2 marki)

6. Inti taħseb li Napuljun u l-Franċiżi għamlu kollox ħażin fiż-żmien li kienu Malta? Għaliex taħseb hekk?

____

____(2 marki)

B. GĦARFIEN IL-LINGWA	(20 marka)

GRAMMATIKA/MORFOLOĠIJA

1. Il-Franċiżi ġew Malta fl-**<u>1798</u>**. Ikteb dan in-numru fi kliem.

____ (marka)

2. Oħroġ l-għerq ta' **jilqgħu** *(par.5)* ______________________ (marka)

3. Sib **<u>Konġunzjoni</u>** tal-koordinazzjoni minn *par.1* ______________ (marka)

4. Imla l-vojt b'**<u>konġunzjoni</u>** xierqa skont it-tifsira li hemm fil-parentesi. (3 marki)

(a) __________ jasal ix-xogħol kmieni, kellu jgħaddi minn triq oħra. *(kaġun/raġuni)*

(b) Mar ikellmu __________ kien kollu għalxejn. *(tas-subordinazzjoni)*

(ċ) Tela' sal-Baħrija imbagħad __________ mar jiekol fenkata. *(taż-żmien)*

5. Il-konġunzjoni <u>*ħlief*</u> hi: magħquda _______ jew magħżula _______. (marka)

6. Sib **<u>avverbju taż-żmien</u>** minn **par. 2** ___________________________. (marka)

7. Daħħal **avverbju** skont kif mitlub fil-parentesi. (2 marki)

(a) ____________________ tħares kullimkien sħab tax-xita. *(tal-post)*

(b) Xtara ________________ galettini imma nesa jixtri ftit kafé. *(tal-kwantità)*

8. Aqta' linja taħt **<u>l-avverbju ta' nisel rumanz</u>** f'din is-sentenza:- (marka)

Il-pulizija skoprew li qed isir bejgħ ta' xorb u sigaretti b'mod irregolari fil-ħanut ta' ħdejna.

9. Oħroġ **<u>iz-zokk morfemiku</u>** ta' <u>ċentrali</u> - ____________________ (marka)

LESSIKU/VOKABOLARJU

10. *L-oppożizzjoni li taw il-Maltin kienet fjakka* (par.2) tfisser li:- (marka)

(a) Il-Maltin kellhom il-ġuħ

(b) Il-Maltin kienu beżżiegħa

(ċ) In-numru ta' suldati Maltin kien ftit wisq.

11. Sib mis-silta kelma li tfisser bħal: (3 marki)

(a) orizzont *(par.1)* ___________________________

(b) tweġiba *(par. 1)* ___________________________

(ċ) grupp ta' gżejjer *(par.6)* ___________________________

12. Fisser din is-sentenza: ***Il-Franċiżi ddarrsu bit-tweġiba.*** (marka)

____

ANALIŻI TESTWALI

13. Ikteb għal min jew għal xiex qed jirreferi l-kliem immarkat taħt. (marka)

Kiteb għaldaqstant lill-gvernaturi *(par. 5)* ___________________________________

SINTASSI

14. Irranġa din is-sentenza billi tħalli l-istess tifsira.

Għalkemm il-Granmastru bagħatlu l-kaless biex jitla' l-Palazz, Napuljun ma riedx u mill-Barriera fejn niżel tela' bil-mixi għall-Belt.

Napuljun ____

____ (2 marki)

Ċ. L-ASPETT SIMBOLIKU FL-ISFOND LINGWISTIKU POPOLARI 4 marki

(i) Daħħal dawn l-idjomi mit-taqsima "L-Elementi" f'sentenza biex toħroġ tifsirthom:

(a) ġab id-dinja fit-tarf ______________________________

______________________________ (marka)

(b) moħħu fl-ajru ______________________________

______________________________ (marka)

(ii) Kompli dawn il-qwiel mit-taqsima "Għerf Prattiku"

(a) Fuq il-binnija ______________________________ (marka)

(b) Ir-ross jittiekel biċ-ċappa ______________________________ (marka)

D. ĦILIET FIL-MALTI KOMUNIKATTIV (8 marki)

Bħala ġurnalist inti attendejt għal-logħba futbol il-Ħadd li għadda bejn Malta u s-Serbja fil-grawnd ta' Ta' Qali. Lejn l-aħħar tal-logħba nqala' xi inkwiet bejn il-partitarji. Ikteb rapport ta' 60 kelma għall-gazzetta biex tikteb dwar x'ġara eżatt fil-grawnd.

____

____

____

____

____

____

____

____

____

____

____

____

E. TIFTIX – TRAWWIM KULTURALI (8 marki)

F'madwar 60 kelma ikteb x'sirt taf dwar **waħda** minn dawn it-temi kurrenti fil-proġett li għamilt din is-sena:

l-ambjent tad-dar, l-ivvjaġġar, ix-xiri u l-ambjent naturali.

____

____

____

____

____

____

____

____

____

____

____

F. BEJN ĦALTEJN (30 marka)

i. TAQSIMA TAL-POEŻIJA (16-il marka)

Aqra din il-poeżija u wara wieġeb il-mistoqsijiet dwarha:-

u ġemgħa bil-ħrara
ma' biebna biex tara
sbuħitna,
mħabbitna:
u xita ta' ross
li niżlet għal fuqna bla ħoss;
imb'għad ix-xampanja
li tfawwar bil-qawwa,
bir-ragħwa,
u l-kejl qisu torri bajdan,
u l-foxtrot, u t-tango, u l-waltzer,
u s-sakra u ż-żifna
tal-qraba u l-ħbieb;
u mb'għad qajla qajla
ftit ftit qabdu l-bieb,
u bqajna ġo darna
fid-dawl tal-Madonna
waħedna flimkien
jien u int
u int u jien;
u jien kollni tiegħek,
u int kollok tiegħi.

1. Isem il-poeżija:- ______________________ (marka)
2. Isem il-poeta:- ________________________ (marka)
3. X'tissejjaħ din il-poeżija u għaliex? (2 marki)

____

____

4. Mis-silta sib u ikteb: (5 marki)

(a) similitudni: ______________________________

(b) polisindento: ______________________________

(c) epiżewski: ______________________________

(d) metafora: ______________________________

(e) aferesi: ______________________________

5. Liema ġrajja f'ħajjet il-poeta tfakkar din is-silta? (marka)

____

6. Liema ġrajja f'ħajjet il-poeta hi mfakkra fit-tieni parti tal-poeżija? (marka)

____

Mistoqsijiet fuq il-poeżiji l-oħrajn:-

7. X'relazzjoni hemm bejn il-qamar kwinta u l-poetessa Rena Balzan fil-poeżija ***"Lill-Qamar Kwinta"***? (marka)

____

8. Fil-poeżija "***Passaġġi***", Ġorġ Borg jgħid li hemm xi passaġġi ***"li toħroġ minnhom kollok grif" (v. 7-8)***. X'taħseb li jrid ifisser b'dan? (marka)

____

9. Fil-poeżija ***"Quo Vadis"*** ta' Ružar Briffa, min hemm waħdu fuq l-għolja u fuq xiex qiegħda taħseb? (2 marki)

____

____

10. X'inhuma t-tamiet tal-mara tat-tined fil-poeżija "***Refuġjata***" ta' Mario Azzopardi?

____ (marka)

ii. TAQSIMA TAL-PROŻA (14-il marka)

Aqra din is-silta ta' proża u wara wieġeb il-mistoqsijiet dwarha:-

"Kienet mara fuq l-erbgħin sena, u minkejja li kienet iżżomm ruħha u tbiddel libsa f'oħra—ilkoll ta' prezz modest—baqgħet ma laqtet l-għajn ta' ebda raġel. Iżda qalbha ma qatgħethiex, għaliex għand tal-ħaxix jew għand tal-laħam, ħsiebha kien ikun aktar f'dak jew fl-ieħor milli fi ħwejjeġ oħra….. bisiwtha, iħares bla ma jegħja, kien ikun hemm dejjem San Ġużepp, ir-raġel xwejjaħ, wiċċu sewdieni—biż-żmien jew bix-xema' jew minn nislu—u wieħed ikollu jaħseb li kien dera tiġi ħdejh kuljum."

1. Isem u l-laqam tal-mara fuq l-erbgħin sena. (2 marki)

____

2. X'kienet l-akbar xewqa tagħha? (marka)

____

3. Għalfejn kienet tmur quddiem San Ġużepp? (marka)

____

____

4. Ir-raħal kien ikkawża tbatija psikoloġika lil din il-mara. Spjega. (marka)

____

5. X'ġara dakinhar tat-tieġ? (marka)

____

6. Ikkummenta dwar il-fjura f'idejn San Ġużepp. (2 marki)

____

____

Mistoqsijiet fuq is-siltiet l-oħrajn:-

7. "***Il-pannu kien ħrax daqs sandpaper ġdida.***" Hawnhekk l-awtriċi qed tuża (metafora, similitudni, personifikazzjoni). (marka)

8. Xi xtaqet Stella dakinhar li mardet fin-novella ta' Clare Azzopardi? (marka)

____

____

9. Min kien qed jibgħat l-ittri lil Marta? (marka)

____

10. Kif inbidlet il-burdata ta' Marta meta l-ittri ma baqgħux jiddeskrivu liż-żagħżugħ imma kellhom il-messaġġ ta' ***"Marta, qed inpenġik"***. (marka)

____

11. X'ġara meta Marta rat il-pittura tagħha? (marka)

____

12. Semmi kapaċità ta' wieħed mill-baħrin fil-ħrafa ***"Ix-Xini jimxi fl-Art"***? (marka)

____

Ġ. KOMPONIMENT (20 marka)

Agħżel wieħed u ikteb madwar 350 kelma fuq karta separata.

Aqsam f'paragrafi.

1. Smajt ħoss ta' brejkijiet, ta' ħabta. Kif ħriġt barra ...... (Kompli)
2. Djalogu bejnek u bejn in-nanna dwar it-tibdil li sar f'Malta u fid-dinja tul ħajjitha.
3. Logħba ballun li żammitni fuq x-xwiek.
4. Il-ħin liberu tiegħi.
5. Dakinhar xejn ma seta' jiġini sewwa.
6. Il-ġmiel tal-baħar.